

Ядец

Рада Букова, *Едно, две, три...*, Галерия Сариев, 4 май – 25 юни 2012

И друг път се е случвало Рада Букова да добави носталгия в структурата на своите идеи, но сега, в първата ѝ „кавалетна“ изложба, тя сякаш доминира. Авторката е намерила начин чрез нея, всъщност, да актуализира понятието “кавалетно”, ползвайки основните му атрибути едновременно за компонент и за обект на работите си. Иначе казано, сега тя е представила “кавалетното” като “обже труве” (фр. *objettrouvé* – намерен обект). А носталгията прозира не само в историята на предметите, с които работи, но и в самото насладване на две крайни, срещуположни концепции за пазарна реализация на изкуството – местната (вкоренена в класическото кавалетно) и монументалния за съвремието ни пример на Деймиън Хърст. Сякаш е разчекнала ядеца помежду им. Неслучайно това припокриване се случва именно в галерия “Сариев” (от известно време Sariev Contemporary). Изглежда по този начин авторката копира самата трансформация на институцията в усилията ѝ да формулира наново тук идеята за “комерсиално”. Рада Букова не е първият автор, поел върху себе си политиката на пространството, в което попада, но може би е единственият, който ѝ отговаря толкова ангажирано и интелигентно, ако може така да се обобщи, без да не се подаде на отрицание, а да действа само чрез преосмисляне на наличното. С толкова внимание към значенията, които могат да се извлекат от захвърлената традиция, колкото влага и в откритите на боклука вещи.

Как може самата комерсиализация да бъде не концепция, а направо “мисия” на художника, това е парадоксът на предефинирания от местните особености Хърст, срещу който Рада Букова е изправила целия инструментариум на изкуството си.

“Едно, две, три...”

На “едно” - произведенията ѝ се появяват не в конкретно изображение или форма, а в неопределеното пространство между рамката и стъклото. Имам предвид ретро плаката в стил 50-те с надпис в трогателна “уестърн кирилица” - “КАСТА ДИВА Италиански игрален филм” - поставен зад декоративно стъкло, което е извадено направо от типичния за соц периода холлов интериор. Също и композицията от рамкирани витринки от стар бюфет с класическа семпла декорация, гравирани в стъклото. Веднъж през формалния блър ефект върху изображението, втори път през фиксиране във финото отражение от красота на предмета, Рада Букова решава един и същи проблем, обективирайки кавалетното. В първия пример смисълът се гради отвътре навън, във втория - отвън навътре, предлагайки неочаквано триизмерно преживяване с “картината” на стената.

На “две” – във връзка с преосмислянето на картината, най-красноречив е “хербаризираният” в разгърнато руло пейзаж на витрината на галерията. Произведението отново “се случва” между обекта и стъклото пред него. Макар картината да е

огъната до осезаемо триизмерна форма, експонирането ѝ обслужва необходимостта от ограничаване на нейното пространство, от “рамкиране”. Така, веднъж анулираната кавалетност на една живописна картина е сега „кавалетизирана”. Пак не обектът е най-същественят, а границата на общуването с него, издигната по най-класически стандарт, аурата на нейния авторитет, която допринася за противоречието между това какво виждаш и какво ти се показва.

На “три” - целенасочено или интуитивно авторката е създала подходящ образ на изкуството, което може да “битува” успешно тук, онова, което съчетава “извечната” традиционна концепция за хубост и функционалност, с непреодолимия комплекс от собствената история. Заедно с това тя е намерила начин да реши някои лични творчески дилеми, касаещи за пореден път взаимодействието между простата форма и възприятието, което може да бъде насложено върху нея, между “природното” и изкуственото, между препарирането и натюрморта. Коктейлната чантичка с глава на пор, захапала гигантска пластмасова кост, може да се преведе и буквално като цитат по "Физическата невъзможност на смъртта в ума на живия" (The Physical Impossibility of Death in the Mind of Someone Living)^[1]

А точно насреща - черно, бяло, бяло върху черно е отдавна изпитан “трик” („4 нули”). Една и съща форма – в случая гумена изолация за тоалетна чиния – в двата контрастни полюса на неутралното, монтирана в тази комбинаторика на стената, създава динамичен вариант на „реди-мейда”, който анулира всички символи и асоциации, от които е произлязъл. Нулите вече не са две, а три или всъщност четири. Също не е съвсем сигурно дали бялото е черно. Изобщо, през цялото време авторката подменя устойчивите основи, осезателната твърдост на материала, вида, жанра, понятия и термини с ефимерни състояния и смислови илюзии.

Независимо дали помниш и дали си подготвен, обаче, в тази игра на “три” всеки има правото да каже “Ядец!”.

---

^[1] Названието на акулата във формалдехид на Деймиън Хърст от 1991 г.

Светлана Куюмджиева